

VIL BLI INGENIØRER. Fra venstre: Philip Alexander Nordås, Espen Johannesen og Jonas Lie Olsen er alle i det første kullet på undervannsteknologistudiet som startet for tre år siden.

EN REAL UTFORDRING FOR NYE INGENIØRER

Nyutdannede ingeniører søker seg til oljebransjen. Men det er hard kamp om jobbene.

Astri Sivertsen
(tekst og foto)

Inntil i fjor høst slåss oljeindustrien om å få tak i nye fagfolk. Den skulle erstatte alle som gikk av for aldersgrensen, og industrien skulle bemanne nye rigger som fikk oppdrag på norsk sokkel. En rekke nye selskaper kom inn i næringen, og alle trengte folk med kompetanse.

Så kom finanskrisen og fallende oljepriser, og deler av bransjen gikk fra rekruttering til permittering.

Spørsmålet mange stiller seg, er om nedgangen kan føre til at unge mennesker skygger unna oljenæringen – på samme måte som rundt tusenårsskiftet. Den gangen fikk næringen rykte på seg for å være en "solnedgangsindustri" – som ingen ved sine fulle fem ville satse framtiden sin på.

Omtrent på samme tid ble den labre

interessen for å studere realfag definert som et nasjonalt problem av daværende utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet. Stemningen ble enda dårligere da OECDs Pisa-undersøkelse fra 2003 viste at nivået på norske 15-åringers kunnskaper i matematikk og naturfag hadde gått ned fra tidligere år.

Ifølge Thina Hagen, fagsjef for kompetanse i Oljeindustriens landsforening (OLF), er det et enormt behov for fagfolk innen teknologiske fag og realfag generelt i OECD-landene.

I 2000 – da solnedgangsstemplet var på sitt tydeligste – ble OLF bedt av sine medlemsbedrifter om å lage en rekrutteringskampanje for petroleumsfagene.

Siden har det vært økning i søkna-

dene til høyskolene, og vekst i realfagslinjene i videregående skole. I 2006 var petroleumsfag det vanskeligste studiet å komme inn på ved Universitetet i Stavanger, forteller Hagen.

Hun understreker at nedgangen i søkningen til realfag/tekniske fag rundt tusenårsskiftet ikke rammet yrkesfag som boring og brønn. Det var ved høyskoler og universiteter den dalende interessen ble registrert.

Til tross for økningen i interessen for realfag, ligger utfordringen for industrien fortsatt i å få tak i nok ingeniører, og spesielt seniorpersonell. Men oljesektoren er, ifølge Hagen, den som sliter minst. Den er attraktiv for alle grupper fortsatt.

Derimot er etterspørselen etter fag-

MOBIL. "Hele verden er en mulig arbeidsplass." Helena Tveraabak flyttet fra Oslo til Straume på grunn av studietilbudet her.

folk ikke så høy som i fjor og forfjor, og siden i fjor høst har det vært nedgang i rekrutteringen.

"Bransjen er avventende. Dessuten har den ansatt veldig mange de siste årene," forklarer hun.

Men Hagen advarer industrien mot å bli for forsiktig, som den har en tendens til å bli når kurvene peker nedover: "Vi ønsker ikke å gjenta det som skjedde i 2000, da det var bråstopp i ansettelser."

Konsekvensen var at bransjen mistet flere årskull – folk som nå er i begynnelsen og midten av 30-årene.

På skolebenken

Noen fra disse tapte årskullene er kanskje blant dem som nå sitter på skolebenken på Straume i Fjell kommune utenfor Bergen. Her er mange som har borefag på CV-en sin og har jobbet i oljeindustrien, og som ønsker å kvalifisere seg videre. Noen har også vært innom andre bransjer og har andre fagbrev.

"Det er veldig fint å være forskalings-snekker når du er ung og sprek. Og det er veldig fint å være ingeniør når du er 50 år gammel," sier Thomas Aleksander

Stigen som har seks år bak seg som forskalings-snekker.

Stigen er en av 130 som studerer til ingeniør i undervannsteknologi, drift og vedlikehold. Han håper at dette studiet – som kombinerer teori med praksis ute i bedrifter – kan sikre ham en attraktiv jobb i framtiden.

Studiet ble startet på initiativ fra næringslivet i området. Her ligger det et utall selskaper som jobber med vedlikehold av undervannsutstyr, og kystsenterbasen på Ågotnes er bare 15 minutter unna med bil. De tre årskullene i undervannsteknologi holder til i lokaler som Høgskolen i Bergen leier av oljeservicebedriften AGR.

Høgskolen har 399 studieplasser og tar opp 500 studenter i året på ingeniørfag. Ifølge studiekoordinator Laila Linde Lossius er dette den største ingeniørutdannelsen i landet.

"Vi har lange ventelister med folk som vil bli ingeniører. Jeg har folk som omtrent griner på telefonen og spør om de får begynne hos oss," sier hun på sitt kontor med utsikt til næringsparken på Straume.

Hennes største problem er at

studiet i undervannsteknologi har tatt opp 41 studenter i år, mens skolen bare får dekket 25 av disse fra Utdanningsdepartementet: "Vi tar opp flere enn vi har studieplasser til, og har levd på sponsormidler fra en lokal bank."

Gir mening

Helene Tveraabak sitter i ett av klasserommene hvor andreårskullet får undervisning i matematikk. Hun kommer rett fra allmennfag på Hartvig Nissens skole i Oslo – en skole som ellers er mest kjent for sin dans- og dramalinje. Hun bestemte seg tidlig for å bli ingeniør. Grunnen er alle arbeidsmulighetene det etter hennes mening, gir.

"Norge er jo verdensledende innenfor undervannsteknologi, så dette studiet er veldig framtidrettet," sier hun entusiastisk, "jeg kunne godt tenke meg å bli prosjektingeniør og jobbe i utlandet. Hele verden er jo en mulig arbeidsplass."

I rommet ved siden av sitter fem tredjeårsstudenter og samarbeider om en innleveringsoppgave i hydraulikk. De blir det første uteksaminerte kullet i

sitt slag når de fullfører sin bachelor til våren.

"Subsea er jo framtiden," sier Philip Alexander Nordås, som kan vise til kurs i bore- og brønnteknikk og en mangfoldig yrkespraksis, blant annet fra barnehage.

"Du har flere muligheter, mer valgfrihet som ingeniør. Og med dette studiet får du muligheten til å være med å skape framtiden i offshoreindustrien."

Av de fire andre studentene har én hotellhøyskole og praksis fra utelivsbransjen, én er radiograf med arbeidserfaring fra Haukeland sykehus, én har jobbet som sjømann og i butikk, og én kommer direkte fra videregående skole. Mange av studentene på Straume har måttet ta om igjen realfag fra videregående eller gjennomføre forkurs i

matematikk og fysikk for å komme inn på Straume.

På spørsmål om de er bekymret for konsekvensene av finanskrisen, og om hvordan de ser på muligheten for å få jobb når de er ferdige, svarer et par at de vurderer å gå videre til den nystartede masterutdanningen i undervannsteknologi på Høgskolen i Bergen og Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet (NTNU). Flertallet svarer at de er temmelig sikre på å få jobb etterpå.

Men Nordås forteller om en kjenning, en nyutdannet ingeniør, som har søkt på 50 jobber uten hell: "Etter forrige lavkonjunktur var det ingen som søkte oljebransjen. Nå vegrer bransjen seg for å ta inn nyutdannede, og det er kortsiktig tenkning. Det kan du godt skrive!" ❄

PRAKSIS MED MENTOR. "Vidar er min mentor," sier Thomas Aleksander Stigen (til høyre) om undervannstekniker Vidar Moe i Expro. Praksisen herfra er en viktig del av ingeniørutdanningen.

Kjerringa mot strømmen

Statoil er ikke som andre bedrifter. Den rekrutterer like mange som før, trass i usikre tider og uforutsigbar oljepris.

Siden Statoil og Hydros oljedivisjon ble til ett for to år siden, har konsernet mottatt 80 000 jobbsøknader, ifølge Tone Rognstad, direktør for rekruttering og profilering i konsernets personalstab i Stavanger.

Bare i løpet av det siste halve året har selskapet mottatt 8500 søknader fra nyutdannede, hvorav det tar inn over 200 hvert år.

Graduate

Selskapet har fra i høst av lagt om sin trainee-ordning og døpt den om til graduate – en opplæringsordning som varer fra to til fire år og sikrer de som blir tatt opp, fast jobb i selskapet. En av forskjellene fra tidligere er at det nå legges det like mye vekt på fag som på ledelse.

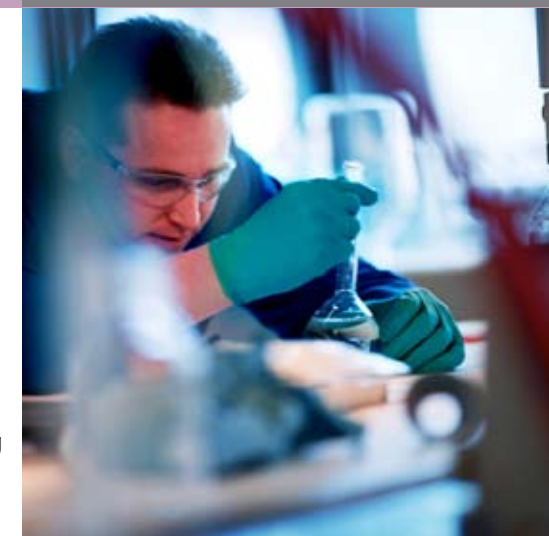
"Trainee-ordningen ble betraktet som et ledelsesspringbrett, men nå har fagdisiplinene overtatt mye av ansvaret for innholdet i opplæringen. Det å få en solid faglig plattform er prioritert nummer én når du er nyutdannet. Og det er jo særlig viktig for ingeniører," sier hun.

Rognstad konstaterer at det er en tendens til at noen velger bort oljeindustrien i perioder hvor det ikke er like hett på arbeidsmarkedet. Dette vil Statoil unngå ved å rekruttere like mange og like aktivt som før.

Lang horisont

"Vi har så langsiktige planer og må planlegge kompetansebehovet vårt med så lang horisont, at vi ikke kan trekke oss ut og inn fra studentmarkedet hver gang oljeprisen går ned eller opp. Vi mener at vi må holde oss der. Hvis ikke risikerer vi på nytt å komme i en situasjon hvor studenter ikke vil bli ingeniører, men velger en annen utdanning," sier hun.

For virkelig å understreke at selskapet mener alvor, har det nettopp lansert en ordning som er ment å styrke interessen for realfag allerede fra grunnskolen. Statoil har inngått et samarbeid med Utdanningsetaten i Oslo, med sikte på å rekruttere ingeniører som realfaglærere til ungdoms- og videregående skoler i byen.

Statoil har mottatt 80 000 jobbsøknader de siste to årene. (Foto: Guri Dahl/Statoil)

Initiativet har navnet Teach First Norway, og har ifølge Rognstad fungert bra i Storbritannia og USA. Utgangspunktet er at lærerrollen er helt sentral i arbeidet med å få flere barn til å beherske matematikk og naturfag, og at læringen må starte tidlig i livet.

Flere til realfag

"Det er et offentlig ansvar å drive skoler i Norge, så det skal ikke vi gjøre. Bare så det er helt klart. Men vi kan bruke vår attraktivitet slik at nyutdannede i realfag vil bidra til å styrke rekrutteringen til fagene," sier hun. ❄